

Pieņemta veselības aprūpes finansēšanas koncepcija, ko žurnālisti sauc par apdrošināšanas medicīnu. Tiesa, pieņemta visai sāpīgā formā, jo no koncepcijas vardarbīgi tika izrauta būtiskākā sadaļa – finansējuma pieauguma grafiks tuvākajiem 10 gadiem veselības aprūpei. Pirms koncepcijas pieņemšanas Latvijas presē pār Ingrīdas Circenes galvu nolija negāciju lietus, izcēlās laikraksts *Diena* ar pretenciozāko izklāstu par veselības aprūpi kopš Sarmītes Ēlertes laikiem: “Circenes plāna vienīgā atbalstītāja – pati Circene.” Nozīmīgāko negatīvo viedokli paudusi otra

Vienotības ministre – Ilze Viņķele.

Koncepciju reāli aizstāvēja premjerministrs Valdis Dombrovskis. Koncepcijā ir lietas, zem kurām es parakstos ar abām rokām, piemēram, par veselības budžeta pieaugumu. Koncepcijā ir lietas, kuras es nespēju pieņemt, bet tāpēc es neskrienu šos jautājumus klāstīt avīzei, bet savu analīzi sūtu Veselības ministrijai. Kas mani visvairāk satrauc koncepcijā? Iespēja, ka nodokļu nemaksātāji nesaņems primāro palīdzību un prevenciju. Jo šis jautājums nūdien ir plaši pētīts un analizēts gan Pasaules Veselības organizācijā, gan Eiropas Padomē. Vismaz attiecībā uz primāro aprūpi es varētu pārfrāzēt populāro teicienu par demokrātiju: ģimenes ārstu dienests nav labs, bet pasaulē par to nekas labāks nav izdomāts.

Nezināmu iemeslu dēļ koncepcijā liela daļa kritiķu lasa tikai vienu divas rindkopas, bet žurnālisti vispār to nav lasījuši. Savukārt patiesi finansiāli izglītotā Ilze Viņķele koncepciju ir izlasījusi pilnībā un pret to cīnās, resorisku interešu vadīta. Ja veselības daļa budžetā pieaugs par vienu procentu, tad citur tā samazināsies. Bet arī labklājības nozarē strādājošajiem gribētos celt algas, uzlabot apstākļus sociālās aprūpes namos dzīvojošajiem, vajadzētu kādreiz tikt līdz reāliem pabalstiem maznodrošinātām ģimenēm ar bērniem. Patīk vai ne – labklājības ministre nevar parakstīties zem papildu naudas citam resoram.

Kā jums liekas – vai veselības ministres centienus var atbalstīt Roberts Ķīlis (nu es domāju tos skaidros brīžus, kad viņš ir darbā), cilvēks, kurš apsolījis algas skolotājiem? Viņam var pārņemt haotismu un narcisismu, bet ne stulbumu – viņš labi zina: ja Ingrīdas Circenes koncepcija tiks realizēta, viņš nebūs dāsnais devējs, bet tikai dāsnais solītājs. Bet iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis no trenētajiem policistiem riskē *norauties pa seju* vēl vairāk nekā Ķīlis, ja viņš nerisinās policistu algas jautājumus. Un iedomājieties, cik literāri skaisti aprakstīs Žaneti Jaunzemi, kādos teātros viņas kariķētais tēls parādīsies (nedod dievs, ko ar Žaneti sadarīs tēlnieki), ja viņa neaizstāvēs algu celšanu dzejniekiem, pūtējiem un akvarelistiem.

Patiesībā pašlaik vienā kontekstā skatāmas divas lietas – pensiju indeksācija un nauda veselības aprūpei. Latvijas *veiksmes stāsta* lielākais paradokss ir faktā, ka reālais finansējuma samazinājums skāra ikvienu nozari, ikvienas nozares strādājošos, tikai ne pensionārus. Visvairāk samazinājums skāra divas profesijas, kurās pārsvarā strādā sievietes (sieviešu diskriminācija): izglītību un medicīnu (lai tās skolotājas un medmāsas mājās pašas šuj sev drēbes, bet bērniem pusdienās vāra kāļus). Medicīnas darbinieku algas joprojām ir par 15–20% mazākas nekā 2009. gadā. Labi izglītotai, atbildīgai un zinošai medicīnas mātai alga lielākoties ir 20 latu virs minimālās darba samaksas (ko saņem sanitārs bez izglītības).

Nodokļus Latvijā maksā no strādājoša cilvēka algas, bet budžets ir tas, ko ar nodokļiem esam ievākuši. Tos nodokļus, ko iekasē tieši no algas, uzņēmēji un strādājošie cenšas nemaksāt, daļu algas saņemot aploksnē. Cilvēks nevar izvairīties no nekustamā īpašuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa (21%) maksāšanas. Visai labi (> 30%) Latvijā izdodas izvairīties no akcīzes nodokļa maksāšanas. Tātad – ja man šai valdībai jāpārmet kāds populistisks un neadekvāts solis, tad tas ir PVN samazināšana no 22% uz 21%, lai mālētu Briselei acis un teiktu, ka mums nav inflācijas. Tas reāli samazināja budžeta ienākumus un Circenei, Viņķelei, Kozlovskim, Ķīlim lika notuļties ceļos un izstiept lūdzēja cepuri santīmiem no valsts budžeta tieši blakus Pensionāru federācijai, kura šajā cepurē ir gatava sabērt visu pensionāru parakstus.

Ko darīt? Ilze Viņķele saka: nedot naudu (nepieļaut koncepciju) Ingrīdai Circenei, t.i., veselības jomai. Es saku: nemaksāt algas muitniekiem un robežsargiem, ja jau katru dienu vidēji Latvijas robežu šķērso vismaz divas autofūres (ar piekabi), piekrautas ar kontrabandas šņabi un cigaretēm par 350 tūkstošiem latu.

Pēteris Apinis